Rekenhof

Baggerwerken in Vlaanderen

Uiteenzetting in de Commissie
voor Mobiliteit en Openbare Werken

28 april 2016

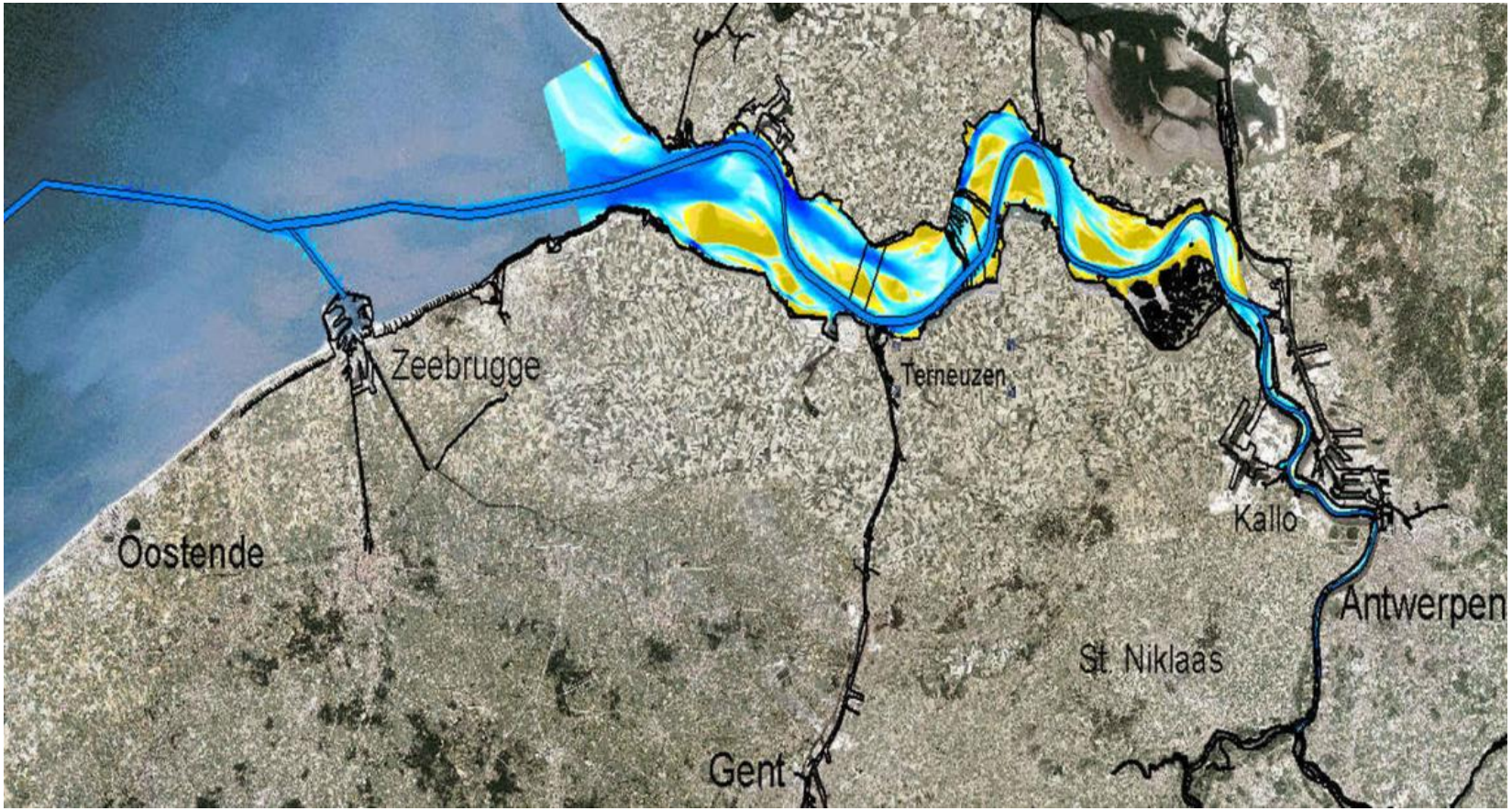
Onderzoeksdomein

- Onderhouds-, aanleg- en verdiepingsbaggerwerken in maritieme toegangswegen en bevaarbare binnenwateren ten laste van Vlaams Gewest
- Behandeling van vervuilde baggerspecie

Onderzoeksvragen

1. Organisatie en kostprijs
2. Noodzakelijke diepgang
3. Mededinging en controlemechanismen
4. Havenbedrijven
5. Vervuilde baggerspecie

1. Organisatie en kostprijs

1. Organisatie en kostprijs

1. Organisatie en kostprijs

Kostprijs

- 2009-2014: jaarlijks gemiddeld 204,5 mio euro (inclusief verwerking vervuilde baggerspecie)
- Vooral onderhoudsbaggerwerken maritieme toegangswegen (133,9 mio euro)

Onderzoeksvragen

1. Organisatie en kostprijs
2. Noodzakelijke diepgang
3. Mededinging en controlemechanismen
4. Havenbedrijven
5. Vervuilde baggerspecie

2. Noodzakelijke diepgang

+ Vaarpassen van Noordzee, maritieme toegangswegen tot Vlaamse zeehavens, Westerschelde en Beneden-Zeeschelde
- Vlaamse binnenvaartwegen (W&Z): geaccumuleerde historische achterstand

  → Theoretische diepgang komt niet (meer) overeen met daadwerkelijke capaciteit

  → Capaciteit om water af te voeren daalt

Financiële middelen volstaan niet om achterstand op korte termijn weg te werken

2. Noodzakelijke diepgang

→ Aanbeveling

"De beleidsvoerders moeten de nodige maatregelen nemen opdat de baggerwerken in de Vlaamse binnenvaartwegen doelmatig en tijdig worden uitgevoerd om de scheepvaartfunctie te garanderen en het risico op overstromingen te beperken."

Onderzoeksvragen

1. Organisatie en kostprijs
2. Noodzakelijke diepgang
3. Mededinging en controlemechanismen
4. Havenbedrijven
5. Vervuilde baggerspecie

3. Mededinging en controlemechanismen

Contracten met baggeraars

- Doorgaans gegund na mededinging en beperkte looptijd
- Onzorgvuldige voorbereiding van opdrachten
  → op onrechtmatige wijze uitgebreid of gewijzigd
  → omvangrijke verrekeningen
  → overbruggingsperioden

3. Mededinging en controlemechanismen

→ Aanbeveling

"*De baggeropdrachten moeten tijdig en zorgvuldig worden voorbereid om onderhandse uitbreidingen ervan tijdens de looptijd en onderhandse verlengingen van de looptijd te voorkomen. De toepassingsvoorwaarden van de onderhandelingsprocedure moeten worden gerespecteerd.*"

3. Mededinging en controlemechanismen

Controlemechanismen

- Overeenkomsten voorzien niet altijd in clausules voor nacalculatie en prijzencontrole / kortingen grote hoeveelheden of terugvloei overwinsten / vrijwaring
- Controlemechanismen lijken voldoende te waarborgen gefactureerde ≈ werkelijke baggerspecie

3. Mededinging en controlemechanismen

Linkerscheldeoever

- Baggercontract van 1972 gesloten buiten mededinging
- Opgelopen tot 591,1 mio euro
- Impact recente rechtspraak?

3. Mededinging en controlemechanismen

→ Aanbeveling: rechtspositie ter zake onderzoeken

"(…) mogelijke nietigheid nagaan van het contract van 7 november 1972 voor de baggerwerken op de Antwerpse Linkerscheldeoever en de daarop geënte aanvullende baggeropdrachten, wegens schending van het mededingingsprincipe. De uitkomst zal ook bepalen of in de toekomst nog dergelijke aanvullende opdrachten mogen worden gesloten."

3. Mededinging en controlemechanismen

Entiteit	Omschrijving aanneming	Verwijlinteresten aanneming
W&Z	Bovenschelde	90.634,20
	Zeeschelde	98.690,69
	Zeekanaal	672,05
	Totaal	**189.996,94**
MDK	Onderhoudsbaggerwerken 2006	263.811,78
	Onderhoudsbaggerwerken 2013 –Perceel 1	3.186,06
	Totaal	**266.997,84**
AMT	Westerschelde	6.203,81
	Noordzee	408,78
	Kanaal Gent-Terneuzen	7.426,79
	Amoras-project	915.590,00
	Totaal	**929.629.38**
DS		0
Totaal		**1.386.624,16**

Onderzoeksvragen

1. Organisatie en kostprijs
2. Noodzakelijke diepgang
3. Mededinging en controlemechanismen
4. Havenbedrijven
5. Vervuilde baggerspecie

4. Havenbedrijven

Havendecreet

- Baggerwerken in *commerciële gedeelte* van havens van Antwerpen, Gent, Zeebrugge en Oostende
  = respectievelijke havenbedrijven

  → Subsidies van Vlaams Gewest tot 20% van de kostprijs
- Baggerwerken in *maritieme toegangswegen en de basisinfrastructuur*
  = Vlaams Gewest

  → 100% terugbetaling aan Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (GHA)

4. Havenbedrijven

GHA 2009-2013

- 0,4 mio euro subsidiëring (commerciële gedeelte haven)
- 29,5 mio euro terugbetaling aan 100%
  - → met eigen baggerbedrijf
  - → 2009-2012: 14,2 euro/tds <-> vanaf 2013: 9,5 euro/tds
  - → 2009-2012: gemiddeld 49%/tds méér betaald (gemiddeld: 1,98 mio euro per jaar)
- Afsprakennota (2015): AMT zal baggerwerken in maritieme toegang zelf organiseren en rechtstreeks bekostigen

Onderzoeksvragen

1. Organisatie en kostprijs
2. Noodzakelijke diepgang
3. Mededinging en controlemechanismen
4. Havenbedrijven
5. Vervuilde baggerspecie

5. Vervuilde baggerspecie

Situatieschets

- Maritieme toegangswegen: niet vervuild => slib teruggeklept
- Binnenwateren : vervuilde specie

  → capaciteit van beschikbare stortplaatsen en verwerkingsinstallaties (hergebruik) is beperkt
- Antwerpse haven, deel rechteroever: vervuilde specie

  → Amoras / De Slufter

5. Vervuilde baggerspecie

Kostprijs

Entiteit	Kostprijs storten/verwerken baggerspecie					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AMT	12.740.997	48.467.940	2.206.508	33.020.174	48.367.786	46.005.230
DS	0	0	2.439.404	1.104.142	381.172	80.712
W&Z	5.108.309	5.921.263	6.899.363	11.701.363	10.175.640	9.357.208
Totaal	17.849.306	54.389.203	11.545.275	45.825.679	58.924.598	55.443.150

5. Vervuilde baggerspecie

- Onderscheid historische achterstand (14 mio m^3 of 11,2 mio tds) en jaarlijkse aangroei (1,65 mio tds) - ongeveer 20% te behandelen of storten
- Redenen achterstand:
  - gebrek aan geschikte en vergunde bergingslocaties
  - beperkte verwerkingscapaciteit
  - hoge kostprijs (milieuwetgeving)
    → hoger budget zonder evenredige stijging volumes

→ Aanbeveling: baggerwerken doelmatig en tijdig uitvoeren ten behoeve scheepvaart en beperken overstromingen

5. Vervuilde baggerspecie

W&Z: Argexputten in Zwijndrecht en Kruibeke

- 2009: audit Rekenhof op vraag Vlaams Parlement
- Sinds 2006: huur Argexput → bergingscapaciteit 4 mio m^3
- Sinds 27/11/2012 volledig vergund
- Tot en met 12/2014
  - Slechts 3,3% capaciteit vervuilde baggerspecie gebruikt
  - 47,6 mio euro huurgelden betaald, 16 mio nog te ontvangen
- Huur verlengd tot 2035, zonder bijkomende huurkost

→ Aanbeveling: acties om kleiput maximaal te gebruiken

5. Vervuilde baggerspecie

AMT: Amoras-project

Opzet: slib ontzanden, ontwateren en opslaan filterkoeken

Aannemer: bouw installatie en 15 jaar exploitatie (tot 9/2026)

+ Kostprijs verwerking helft goedkoper
+ Na 15 jaar: beschikking over installatie
- Belangrijke tekortkomingen
  - Geen voorafgaande parlementaire machtiging alternatieve financiering → Aanbeveling: voorafgaande machtiging
  - Bouwkost: 64,7 mio (2006), 117,9 mio (toewijzing), 156,9 mio (heden) wegens bijkomende werken (o.a. ZAS+)

5. Vervuilde baggerspecie

- Zandafscheidingsinstallatie niet aangepast aan zandgehalte:
  ZAS = 10% hoewel resultaten proeven => ZAS+ = 50%
  → hogere bouwkost (23,9 mio) en exploitatiekost (1,2 mio/jaar)
- Te grote aanvoer baggerspecie → terugvloeien
  → 2012-2014: kostprijs geschat op 3,4 mio euro (veel hoger??)
  → Aanbeveling tot afstemmen aanvoer en verwerking
- Compensatie voor gewijzigd exploitatieregime
  (eerste jaar: 2,8 mio) = grotendeels gratuïteit (cf. ATO)
- Miskenning regelgeving overheidsopdrachten

→Algemene aanbeveling: zorgvuldige voorbereiding

Reactie van minister

- Aanvaardde conclusies en aanbevelingen
- Vermeldde initiatieven om tekortkomingen te remediëren